

Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi

Bu gün Xocalı soyqırımının 29 ildir ki, tamam olur. Tabii ki, bu 29 illik zaman çərçivəsində faciənin dünyada tanıdılması istiqamətində müxtəlif addımlar atılıb. Xüsusən də Azərbaycan mətbuatı və jurnalistləri Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə təbliği baxımından çox böyük işlər görüb. Ötən zaman kəsiyində lazımlı olan məlumatları, materialları dönyə ictimaiyyətinə çatdırmağa çalışıblar. Azərbaycan mətbuatı bəcaşdırı qədar fəallıq göstərib ki, soyqırım dönyə ictimaiyyətinə tanıda bilsinlər.

Media nümayəndələri də hesab edirik ki, siyasi yönündən asılı olmayaraq, bütün qəzetlər, saytlar bu istiqamətdə kifayət qədər uğurlu işlər görüblər. Xüsusən Azərbaycan mətbuatı Xocalı soyqırımına bağlı zəruri informasiyaların təxəllüf olma dərəcəsinə, həm də müxtəlif dillərdə dönyə ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm rol oynayıb. Bura ayrı-ayrı jurnalistlərimizin müəllifliyi ilə hazırlanan müxtəlif nəşrləri, sənədi filmləri də əlavə edə bilərik. Məsələn,

"modern.az" saytının baş redaktoru Elçad Eyvazlının Xocalıya həsr olunan "Böyüməyən uşaqlar" kitabı, tanınmış telejurnalist Elmar Məlikovun Ukrayna Azərbaycanlıları Birlişmiş Diasporunun sədri Hikmət Cavadovla birgə ərsəyə gətirdiyi "Cəhənnəm görmüş plil" filmi soyqırım dönyə ictimaiyyətinə müxtəlif dillərdə məhz şahidlik dilləri ilə çatdırıb. Xocalı soyqırım mediası hər il Xocalı soyqırım günahkarları ilə bağlı yeni-yeni faktları ortaya qoyur. Bu gün də ən mühüm vəziyyətlərdən biri Xocalı soyqırımında vəziyyətlə bağlı daha çox beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmaqdır. Düzüdü, Xocalı soyqırımında bağlı foto-video faktlar, şahid ifadələri yetərinədir. Tabii ki, media-nın əsas işi onları düzgün istiqamətdə yaymaqdır. Əslində dönyanın erməni vəhişliyindən xəbərdar olduğunun sübutu 1992-ci ildə xarici mətbuatda Xocalı faciəsi haqqında yazılanlar, dərc olunan informasiyaları, məqalələri-dir.

Xarici ölkə jurnalistlərinin yazdıqlarını oxuyanda, "Azərbaycan haqqıqlarının lazımı səviyyədə dönyə ictimaiyyətinə çatdırıla bilməmiş" iddiasının əsaslı olduğunu açıq-aydın şəkildə görə bilərik. Əslində dönyə dövlətləri hər şeyi çox gözəl bilir və hərtərəfli məlumatlıdır. Sadəcə, bəzi siyasi nəyisə müqabilində, bəzi isə

hüdan Xocalı soyqırımını tanıyan ölkələrin sayı artır. eləcə də bunlarla bağlı xarici ölkələrdə keçirilən tədbirlərin miqyası böyüyür".

Media eksperti əlavə edib ki, tabii ki, döğruların gətirilməsində, haqqıqların gözərl önünə sarılmasında medianın önəmli rolü dənilməzdir. "Ölkə mediasında təkca Xocalı soyqırımı deyil, ümumiyyətlə, birinci Qarabağ savaşında dönyədə yaşanan faciələrini hər zaman diqqətdə saxlanılır. Bu zaman müxtəlif v-

lidi ki, ermənilər təkca bir şəhərdə Azərbaycan xalqının qaşına ne oynular gətiriblər. Tabii ki, biz bunları bütün dönyəyə təbliğ etməliyik".

Azər Həsərət xarici mediada bu haqqıqların təbliğini kifayət qədər olmadığınca diqqət çəkib: "Bu iş əslində necə qurulmalıdır? İll növbədə Azərbaycan diaspor nümayəndələri olduğu ölkələrdə mətbuatla çox sıx işləməlidirlər. İkincisi və çox təəsüflü ki, an dərli tərəfli. Azərbaycan səfirlikləri ol-duğları ölkədə mətbuatla intensiv

qarşı humanizim prinsipləri qarşı-vasında yanaşmasını bütün dönyəyə bir daha nümayiş etdirir. Sübut üçün şəkillər var, videolar var, dönyə ictimaiyyəti və işbət-lərdən başqa, heç bir əks-dəli məlik deyil. Əks halda erməni mətbuatı bütün dönyanı ayağa qaldırımıdır".

E. Babayev qeyd edib ki, qisas alınib, armla təbliğat dayanmayıb: "Xocalı soyqırımına bağlı döğməli olduğumuz işlər çoxdur. Soyqırımın tanınması istiqamətində kampaniya daha böyük əzmlə

Görməli olduğumuz işlər çoxdur

Xocalı soyqırımının dönyədə tanınması üçün prinsiplərimizdən heç zaman geri çəkilməməliyik

bəlkə də sırf erməni-pərəstliklərin-dən Azərbaycanın haqq davasını təsdiqləmək istəmir. Qeyd edək ki, Xocalı soyqırımının 26-ci ildönümü xarici ölkələrin kütləvi informasiya vasitələri tərəfindən təbliğ işiqləndirilib. Bütün bunlara bəli ki, Xocalı faciəsinin bir reallıq olması, bir çox dövlətlər və təşkilatlar tərəfindən tanınması ilə əlaqədər idi. Eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin rəsmi səviyyədə və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının apardıqlı işlərdə də xüsusi qeyd edil-məlidir. Qeyd edək ki, sadəcə, 26 fevral tarixində vaxt ilin qalın günlərində də "Xocalıya ədalət" kampaniyası çərçivəsində müay-yan işlər görüldü. Məhz bu siya-satın nəticəsidir ki, bir neçə ölkə

riili formatlarından, janrlardan da geniş istifadə edilir. Amma bunlarla yanaşı Xocalı soyqırımına bağlı beynəlxalq mediada də lazımi materiallar yayılmamalıdır. Bu-nun məntiqəsində də xarici auditoriyaya ünvanlanmış mesaj-ların gətirilməlidir. Tabii ki, bu istiqamətdə dönyanın irəliləyiş-lərimiz var".

V. Zifəroğlu vurğulayıb ki, Xocalı soyqırımının tanınması ilə bağlı əldə etdiyimiz nailiyyətlərə kifay-ətlənmək olmaz: "Beynəlxalq media ilə Qarabağ haqqıqlarının tanınması istiqamətində bundan sonra da ciddi işlər aparılmalıdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu za-man biz iki əsas hədəfə istiqam-ətlənməliyik oluruq. Birincisi, xarici

iş qurumlarıdır. Çox təəsüflü olsa ki, bizim səfirliklərimiz bu işlərdə olmur. Şəx-sən bildiyi şeyi ölkə var ki, Azərbaycan səfirliklərinin orda mətbuatla, jurnalistlərlə, vətəndaş cəmiyyəti ilə çox geniş iş qurma imkanları var. Hətta biz yaxın olan türk ölkələrində belə bu iş yə-tərincə qurulur. Buna görə də, bəzən qarşılıqlı türk ölkələrindən və millətlərdən olan insanların (qaxaz, qırğız, özbək, türkmen, tatar) bizi qarşı yazılar yazır və fikirlər səp-sətləndirir. Bunun da səbəbləri ta-bii ki, bəz özümlükdür. Çünki o yerli bəz qoyduğumuz qəribə ermənilər doldurur və bundan bizi qarşı istifa-də edirilər. Ne etmalı? Əlbəttə ki, bütün dönyəyə potensialımız çatdırılmalıdır. Amma əzəlliklə

keçmiş sovet respublikaları, türk ölkələri, eləcə də Avropanın apar-cı ölkələri ilə işləyə bilərik. Bunun üçün bu işləri bacaran adamları öna cəkmək və etimad göstərmək lazımdır. Hazırkı informasiya sa-vayşında da diqqətli olmalıyıq və qalib düşməliyik dönyə, əlimiz-ə-qolumuz boşalib arxayınlaşmamalıyıq. Çünki ermənilər müharibədən öncəkəndən də qat-qat artı infor-masiya savaşına aparmaqdadırlar. Buna görə də uyğun qurumlar və media nümayəndələri fərsəti əldən verməməlidirlər".

Tanınmış jurnalist Elmar Babayev "Şərq"ə açıqlamasında bildirib ki, ermənilər Xocalı soyqırımında törətdiyi qəddar cinayətinin 29-cu ildönümünü Azərbaycan tarixində başqa əh-vəl-rühivədə yad edir: qəlib qəlib, qisasını almalı, tapdığını qırmı-qırınurunu özünə qaytaran xalq ki-mi! O qeyd edib ki, 44 günlük Vətən müharibəsində təkca toparlaqarmız qızadılmadı, həm diqqətimizin əsas alınmadı, həm diqqətimizin əsas alınmadı, həm də həyatlı Xocalı faciəsinin qur-banılarının intiqamı alınmadı: "Qisasla deyil, amma qarşı yanaşma ilə. Azərbaycan xalqı özünün insanpərvərliyini, dinc sakinliyə

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

apanılmıdır. Məlumdur ki, indiyə qədər bu istiqamətdə böyük işlər görüblər. Xocalı soyqırımının tanınması üçün görülen işlər bütün sərhədləri aşır. Sən illər bu faciənin bütün dönyəyə çatdırılması baxımında kəsikliklə fərlənib. Dönyanın 60-dan artıq ölkəsində bu gənədsiz siyasiyyət hərtərəfli anlaşı-lıdır. Bir sıra ölkələrdə soyqırımın tanınması məni olmuşdur. Xocalı soyqırımının dönyə arasındakı geniş təbliğində dövlət qurumları, səfirliklər, Heydər Əliyev Fondu, QHT-lər, xarici ölkələrdəki diaspo-ra təşkilatları mühüm işlər həyata keçirib. Fəqət əldə olunan qələbə, alınmış qisas təbliğatda əxsa-malara, passivliyi vü açmamalıdır. Düşmənin əca məğlubiyyətə rəğ-mən dayanması, faşist xislətləndən əl cəkməməsi dənilməz fakt kimi qarşılaşmalıdır. Belə olan təqdirdə xalqımızda qarşı törətilən cinayətləri, Xocalı soyqırımını bir əc olmasın və unutmaması istəmir. Məhz unutmamızda tarix boyu bizim əsas bəlamız olub. Onu da unutmamalıyıq ki, beynəlxalq alimnin Xocalı faciəsinin üzərində ədəd-ləstizliyi hələ də hökm sürməkdədir. 64 günlük Vətən müharibəsində düşmənin müharibə cinayətlərində sənən beynəlxalq ictimaiyyəti illər-di Xocalı soyqırımında da yetərli reaksiya verməyib. Xocalı dövlətlər üzərlərində dönsən işi hələ də yerinə yetirməyiblər. Hadisəni hü-quqi baxımdan tanıması istəmir. Soyqırım gənədsiz faktı kimi ad-landırılmağa marağ göstərmir. Ona görə də Azərbaycan və Azərbaycan mediasının dönyanın ədalət-siz müvəqqəti qarşısından geri çəkilməmiş, faciəni unutmamaq, həlakətə gətirməsinin cinayəti olduğunu dönyəyə sübut etmək prinsipi-də mühüm dəyərdir. Sadəcə, bəzi qararlılığına heç vaxt itirməməli-dir".

Aynurə Pənahzadə

"İlk növbədə Azərbaycan diaspor nümayəndələri olduğu ölkələrdə mətbuatla çox sıx işləməlidirlər"

Xocalı faciəsinin soyqırım kimi ta-nınması. Ümumiyyətlə, media müs-təvisində Xocalı soyqırımının təbliği necə qurulmalıdır? Xocalı media ilə əməkdaşlıq hansı istiqam-ətdə aparılmalıdır? Bir çox ta-nınmış media nümayəndələri

"Şərq" in suallarına cavablandır. Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin dekani, filologiya elmləri doktoru, tanınmış jurnalist Vüqar Zifəroğlu

"Şərq"ə açıqlamasında vurğula-yıb ki, Xocalı soyqırımını sivil dönyanın gözü qarşısında bağ-vernmiş vandal aktıdır və insan-lığı qarşı bir cinayətdir. V. Zifə-roğlu bildirib ki, təəsüflü ki, bu gün də bir sıra aparıcı QHT ölkələri məhz ikili yanaşmalarından, geosiyasi maraqlarından və bəzən də yersiz iddia təəsüfləşməliklərinə görə gələrkə hələ də bu qonur aktına lazımi şəkildə münasibət bildirmir: "Yaxşı haldır ki, Xoca-lı soyqırımının dönyədə tanınması ilə bağlı dövlətlərin tərəfindən müəğgəklil, sistemli və çoxşax-əlil aparılmaqdadır. "Xocalıya ədalət" kampaniyası çərçivəsində hər il dönyanın müxtəlif nöqtələrində görülen işlərünün ən parlaq nü-münəsidir. Bunun nəticəsidir ki, il-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunub